

**«Экономикалық теория»
пәнінен**

Лекция презентация

**7-тақырып: Кәсіпорын
капиталының (қорларының)
айналымы.**

Дәріс презентациялаудың

мақсаты: капиталды жан-жақты талдап, оның түрлері мен ерекшелігін ажырату.

Дәріс жоспары:

1. Кәсіпкерлік капитал және оның түрлері.
2. Физикалық және моралдық тозу.
Амортизация.
3. Ауыспалы айналымның сатылары.
4. Инвестиция және оның түрлері.

**Капитал – барлық пайда түсіретін
ресурстар.**

Капиталдың жіктелінуі:

- 1. Экономикалық нышанына байланысты:**
ақшалай, тауарлы, өндірістік немесе нақты.
- 2. Өндіріс құралдарына байланысты:**
негізгі және айнымалы.
- 3. Капиталды меншікті иеленуіне байланысты:**
жеке (дара, отбасылық), ұжымдық (кооперативтік, серіктестік, корпорациялық), мемлекеттік (республикалық, облыстық, муниципалдық), аралас, шет елдік.
- 4. Қалыптасу көзіне байланысты:**
меншікті және қарызға алынған.
- 5. Пайдаланылуына байланысты:**
қалпына келтіруге, негізгі қорларды жөндеу немесе жаңа кәсіпорындарды салу және әрекет ететін кәсіпорындарды кеңейту.

Капитал айналымы

Капиталдың бір айналымы оның ақша түрінде жұмсалған кезінен бастап, сол ақша түріне оралғанға дейінгі мерзімді қамтиды.

Капиталдың ауыспалы айналымы капитал айналымы деп аталады.

Барлық авансаланған капитал құны өндіріс пен айналыс сатыларынан өтетін уақыт жиынтығы капиталдың айналым уақытын құрайды.

Капитал

Негізгі

Айнымалы

Негізгі капитал құрылымы

Өндірістік

**Өндірістік
емес**

Капиталдың ауыспалы айналымы

Кәсіпорындар мен шаруашылық ұйымдарындағы айналым қаржыларының ұдайы өндіріс процесінің **бір сатысынан екіншісіне** үздіксіз өсіп отыруы.

Капиталдың ауыспалы айналымының ҚОЗҒАЛЫСЫ

II

Жұмыс күші

A - T

... Өндірістік капитал ... T' - A'

Өндіріс құралдары

I

III

Ауыспалы айналымы

I-ші сатыда ақшаны тауарға айналдырады, сөйтіп өндіріс құрал-жабдықтары мен жұмыс күшін сатып алады.

II-ші сатыда капиталистер сатып алған тауарларын өндіріс процесінде пайдаланады. Нәтижесінде өндірілген тауарлардың құнының мөлшері, оған шығындалған тауарлардың құнынан көп болады. Капиталист өндірісті ұйымдастырушы және тауар өндіруші ретінде әрекет етеді.

III-ші сатыда өндірген тауар ақшаға айналады.

Негізгі капитал

**Физикалық
тозады**

**Моральдық
тозады**

Амортизация

$$A = (K_{п} - K_{о}) / T$$

Мұндағы, A – жылма-жыл төленетін
амортизация жарнасы;

$K_{п}$ – негізгі капиталдың
алғашқы құны;

$K_{о}$ – негізгі капиталдың қалған
бөлігі;

T – негізгі капиталдың қызмет
ету уақыты, мерзімі.

Инвестиция

Пайда немесе түрлі табыс табу мақсатымен өз еліндегі немесе шет елдегі белгілі бір халық шаруашылығы саласына күрделі қаржының, капиталдың ұзақ мерзімге жұмсалуды.

Инвестиция құрылымы

Тікелей

Жиынтық

Портфельді

Таза

Инвестицияның объектісіне Байланысты жіктелінуі

**кәсіпорынның негізгі
қорларын инвестициялау**

**тұрғын үй құрылысын
инвестициялау**

запастағы инвестициялар

Инвестициялық сұранымға әсер ететін факторлар:

Инвестиция салынған объектінің пайда нормасы.

Банктің пайыздық нақты мөлшері.

Салық салу деңгейі.

Капиталдың өнімділігі.

Жиынтық табыстың мөлшері мен өзгеруі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. Алматы 1995 жыл.
2. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексі. Алматы 2002 жыл.
3. «Қазақстан Республикасының еңбек туралы» Қазақстан Республикасының заңы. Астана, 1999 жыл.
4. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы, 1999 жыл.
5. Қазақстан Республикасының «Бюджеттік жүйе туралы» заңы, 1999 жыл.
6. «Қазақстан Республикасының жергілікті мемлекеттік басқару туралы» заңы, 2001 жыл.
7. «Қазақстан-2030» Ел Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы. Алматы – 1997 жыл.
8. «Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында» Қазақстан Республикасының Президентінің халқына Жолдауы, 2005жыл.
9. «Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы» Қазақстан Республикасы Президентінің халыққа Жолдауы, 2006 жылғы 1 наурыз
10. «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» Қазақстан Республикасы Президентінің халыққа Жолдауы, 2007 жыл 28 ақпан.
11. «Қазақстан азаматтарының әл-ауқатын көтеру – мемлекет саясатының басты мақсаты» Қазақстан Республикасы Президентінің халыққа Жолдауы, 2008 жыл, 7 ақпан.
12. Экономикалық теория негіздері. Я.М.Субақиров, Алматы. 1998
13. Экономискс. Макконелл Кемпбелл Р., Стенли Л.Брю. В 2-х томах. 1993.
14. Учебник по основам экономической теории. Под.ред. В.Д.Камаева. 1995.
15. Основы экономической теории. Е.Ф.Борисов, Ф.М.Волков. М., 1993.
16. Экономика. Учебник под.ред. А.С.Булатова. М., 2000.
17. Жалпы экономикалық теория. Оқулық. Ө.Қ.шеденов, Е.Н.Сағындықов, Б.А.Жүнісов, Ү.С.Байжомарто, Б.И.Комягин. – Ақтөбе, "А-Полиграфия", 2004.– 455 бет.
18. Дайджест экономической теории. Учебное пособие / Под ред. Проф. В.М.Соколинского. – М.: "Аналитика-Пресс", 1998. – 196 с.
19. Экономическая теория в схемах, таблицах, графиках и формулах: Учебное пособие / Е.Г.Ефимова. – М.:Флинта: Московский психолого-социальный институт, 2003. – 156 с.
20. Экономическая теория. Учебное пособие в схемах. / ВКрымова. – Алматы, "Аркаим", 2002. – 118с.
21. Структурно-логические схемы по курсу "Экономическая теория" Даришев М.М., Жунусов Б.А. – Ақтобе, учебно-методический отдел ЗапКазИЭФ, - 2001. – 74 с.
22. Экономика. Учебник под.ред. А.С.Булатова. М., 2000.
23. Основы экономической теории. Е.Ф.Борисов, Ф.М.Волков. М., 1993.
24. Курс экономической теории под ред В.Д.Камаева, В.В.Киселева М., 1994.
25. Учебник по основам экономической теории. Под.ред. В.Д.Камаева. 1995.
26. Жүнісов Б.А., Жакупова Б.А. "Экономикалық теория" пәнінен **ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЛОГИКАЛЫҚ СХЕМА**. Экономикалық мамандықтардың кәсіптік білім студенттеріне арналған оқу-әдістемелік құрал. – Ақтөбе, 2006ж – 98 бет